

Sankt Petri kyrka Ystad

55.4311, 13.8196

Sankt Petri kyrka eller Klosterkyrkan som den också kallas, började byggas 1267, enligt en inskription grundad av riddaren Holmger och dennes hustru Katarina.

Kyrkan utgjorde då en del av det gamla klostret, som tillhörde franciskanorden, eller gråbröderna som de också kallades. Enligt Franciskanordens bestämmelser skulle deras kyrkor vara enkla och ändamålsenliga. Valv skulle på sin höjd få förekomma över koret, målningar ansågs enligt föreskrifterna vara onödig lyx, men ofta satte man sig över dessa regler. Allmänheten skänkte också frikostiga gåvor till klostret. Man ville gärna förvissa sig om brödernas förböner.

Kyrkan var den södra längan i den kringbyggda klostergården. Under medeltiden var kyrkan knuten till helgonen Sankt Nicolaus och Sankta Katarina.

Det lilla porthuset vid kyrkans nordvästra hörn förmedlade kontakten mellan klostrets slutna värld och staden utanför. Genom porthuset kom man in i den välvda korsgången som omgav den nästan kvadratiske klostergården, och det var här klosterbröderna passerade på väg ut till sina predikoturer och sjukbesök i staden.

Bredvid den spetsbågiga porten syns än i dag portvaktens samtalslucka. Det var här leverantörer och gäster knackade på och framförde sina ärenden.

På 1300-talet tillbyggdes kyrkan med ett tresidigt ljusst kor och kyrkan byggdes även ut åt söder. I slutet av 1400-talet uppfördes den pampiga västgaveln och klocktornet.

Man vet exakt när klosterbröderna lämnade Ystad. Den 16 mars 1532 beviljade kung Fredrik I att borgerskapet i Ystad fick överta klostret som att där inrätta ett hospital, och kvällen före Marie bebådelsedag samma år trängde lutheranerna in i klostret och jagade ut bröderna med hugg och slag. Klostret blev alltså sjukhus och senare på 1700-talet bränneri. Stora brännvinspannor installerades i korsgången, valven och mellanväggarna revs.

I slutet av 1700-talet blev brödernas hus spannmålsmagasin, och kyrkan reducerades till vanlig församlingskyrka. Klostrets norra del och västra längor hade förfallit och revs redan år 1600.

Vid tiden strax före första världskriget restaurerades det som återstod av klosterbyggnaderna, och idag används den östra längan av Ystads stadsmuseum. Kommunen övertog klosterkyrkan och lät genomföra en renovering. Och 1967, 700 år efter grundandet kunde klosterkyrkan återinvigas. Kyrkan är nu kommunalägd och används både som museilokal och gudstjänstrum.

År 2002 anlades rosengården i hjärtat av klostergården, formgiven av konstnärinnan Maria Björklund. Hon valde Sankta Katarinas hjul som utgångspunkt eftersom Sankta Katarina var ett av gråbrödernas viktigaste helgon.

Flera av kyrkans gamla inventarier finns numera i Lund. Kvar finns dopfunt från 1300-talet och ett 80-tal gravstenar från 1300- till 1700-talet.

Källor:

Webb: Ystads församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "Kyrkor i Skåne - en kulturhistoria". Siegrun Fernlund 1980. ISBN 91-85330-26-4